

поліпшення засвоюваності певних інгредієнтів, таких як білок, фосфор або вуглеводи. Крім того, численні нові про-пребіотики та інші розробки використовуються для стабілізації кишкової флори та здоров'я тварин.

Висновок. Аналіз тенденції розвитку виробництва високоякісної продукції тваринного походження у світі показує, що в розвинених країнах успіх у тваринництві є узагальнюючим результатом реалізації досягнень науки, який проявляється у створенні нових ефективних кормових добавок для годівлі високопродуктивних тварин, де також паралельно розвивається нормативно-довідкова інформаційна база з їх поживності та біологічної цінності, розробляють нові методи експрес-аналізу і моніторингу якості кормів, складають рецепти монокормів з урахуванням їх фізико-хімічних характеристик та нових джерел протеїну, ведеться пошук дистанційного регулювання ферментативних процесів у передшлунках, тощо.

Технічно-організаційні методи заготівлі кормів координуються з практичними підходами для їх оптимального використання у годівлі високопродуктивних тварин.

Для впровадження сучасних технологій виробництва, зберігання, подрібнення, хімічної обробки кормів в Україні очевидно необхідні певні обсяги інвестицій, враховуючи ризики розтягнутого періоду їх окупності, особливо у перші післявоєнні роки відродження галузі тваринництва.

Список літератури:

1. Karpuk, U., Kyslychenko, V., Hnoievyi, I., Buhay, T. The study of carbohydrates of corn raw materials. *ScienceRise*. 2023. 1 (41), 32–40. doi: <http://doi.org/10.15587/2519-4852.2023.274698>.

СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК І СУЧАСНИЙ СТАН ОРЛОВСЬКОЇ РИСИСТОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ ФІЛІЇ «ДІБРІВСЬКИЙ КІННИЙ ЗАВОД № 62» ДП «КОНЯРСТВО УКРАЇНИ»

С. А. Нагорний¹, О. В. Склярєнко²

1. Кандидат с.-г. наук, доцент, доцент кафедри технологій тваринництва і птахівництва; Nagornij1971@ukr.net
2. Старший викладач кафедри технологій тваринництва і птахівництва; ev562361@gmail.com

Державний біотехнологічний університет

Роботу Дібрівського кінного заводу № 62 від часів заснування і по сьогоднішній день можна умовно поділити на чотири періоди: дореволюційний (1888–1917 рр.); довоєнний (1917–1941 рр.); повоєнний (1945–1991); пострадянський (1991 р. – по сьогоднішній день). Кожен з цих періодів характеризується своїми особливостями розвитку, під'йомами та затишсям, але впевненою наполегливістю і стабільністю в роботі.

Кінний завод засновано в 1888 році князем Романовим Дмитром Костянтиновичем (онуком імператора Миколи I), на той час командиром лейб-гвардії кінно-гренадерського полку, а в подальшому головним управляючим

Державним кіннозаводством. З самого початку функціонування заводу було дотримано принципів культурного ведення галузі, де використовувалася науково-обґрунтована технологія вирощування та тренінгу племінних коней, яка враховувала досвід американської та англійської систем, а також відбувалося їх постійне удосконалення і адаптація відповідно до умов господарства. Особлива увага приділялася підготовці кадрів, що вже 1889 р. вилилося у відкриття шкіл наїзників, жокеїв, ветеринарних фельдшерів, ковалів та шорників.

Поголів'я орловських рисаків спочатку було сформовано внаслідок купівлі маток і жеребців-плідників у різних приватних кінних заводах. У 1888 р. було куплено 20 рисистих кобил у кіннозаводчика В. А. Кудашева. Це були переважно матки старовинного густого типу, досить великі, глибокі, з гарною лінією верху, на костистих, фризистих, з короткими бабками ног. Однак ці коні не зіграли помітної ролі в подальшій роботі. Більший інтерес представляли орловські кобили, куплені в кінних заводах М. Є. Костянтиновича і особливо Д. А. Енгельгардта та А. А. Стаховича, С. Д. Коробіна, В. П. Охотнікова та І. І. Воронцова-Дашкова.

До початку 1901 р. племінний склад заводу налічував 12 жеребців і 52 кобили орловської рисистої породи. Деяко пізніше кількість рисистих кобил було збільшено, а кількість жеребців скорочено, решта рисистих плідників були вивезені з Дібрівки. Найбільш вдалим було використання купленого в заводі Д. А. Енгельгардта Бичка 5.13 ²/₃ (3 версти), 1879 р. народження, від якого отримано 120 голів приплоду, краці з яких: Бивалий – перший Дербіст заводу, Хвалений – рекордист породи, чемпіон багатьох виставок, переможець багатьох традиційних призів. Дібрівський кінний завод вже в перші роки свого існування вписав славні сторінки в історію розвитку вітчизняного кіннозаводства. Тисячі його вихованців розходилися по конярських господарствах країни, надходили в державні заводські стайні і використовувалися як поліпшувачі місцевого кінського поголів'я.

Після революції завод, як і всі інші поміщицькі господарства і кінні заводи був націоналізований, увійшов до загальнонародної власності і не міг на свій розсуд розпоряджатися найкращими кінськими іншими приватних власників. У важкі роки громадянської війни господарство Дібрівки значно постраждало, багато цінних племінних коней загинули, але працівники заводу зберегли найкращі традиції минулого, високу культуру кіннозаводства.

Орловське відділення Дібрівки на початку та в середині 20-х років поповнилося племінними кобилами з інших кінних заводів, змінилося досить багато жеребців-плідників, але далеко не всі вони мали однакове значення для кіннозаводства. І тільки поява в Дібрівці в 1924 р. жеребця Воїна і через 10 років поспіль Бубенчика, майстерне використання їх в якості плідників мало феноменальний успіх. Воїн і Бубенчик, саме в Дібрівському заводі, стали родоначальниками ліній, які відіграли величезну роль у всьому вітчизняному рисистому кіннозаводстві. Так поєднання Воїна та його синів з кобилами лінії Ельборуса-Зеніта виявилось дуже успішним. Цікаво, що в Дібрівці було використано те ж саме поєднання, але наче з іншого боку: матки були доньками

Воїна, а плідником – син Ельборуса Бубенчик. Цей крос двох ліній в орловській рисистій породі можна вважати «золотим». Потрібно зазначити, що високі якості потомства Бубенчика і Воїна змогли проявитися при високому рівні зоотехнічної роботи – поглибленому племінному підборі, умовами годівлі, утриманні на пасовищах і зразковому тренінгу коней, яким відрізнялася довоєнна Дібрівка.

Після звільнення Полтавщини в 1943 р. від фашистських загарбників в Дібрівському кінному заводі залишилися лише земля та напівзруйновані стайні. та. на щастя, у завод повернулися із Західної Німеччини такі уславлені дібрівські кобили, як Вилазка н/б (Воїн – Світуха Долина), Румба 2.07,6 (Бубенчик – Водяна Русалка), Капітанша 2.07 (Бубенчик – Відроджена Культура) та деякі інші. Селекційна робота з лінією Бубенчика в Дібрівському кінзаводі у повоєнний час тривала через його сина Ветра 2.10,7 (від Вітрогонки). Його родовід побудований на класичному дібрівському кросі Бубенчик – Воїн за інбридингом на Леля в V-IV і Бичка в VI-IV рядах предків. Особливого значення у племінній роботі заводу мали відомі жеребці орловської рисистої породи – Пілот, Ветер та Отклік.

Справжня ж гордість Дібрівського заводу – сірий красень Піон 2.00,1, 1966 р. народження від Приданниці, доньки Пілота та Откліка, багаторазовий переможець традиційних і міжнародних призів, чемпіон породи, а в подальшому феноменальний плідник, від якого отримано неймовірну кількість найжвавіших рисаків у породі. За свої досягнення в історії орловської рисистої породи названо «конем двадцятого сторіччя». Він став засновником найпотужнішої лінії, що домінує в сучасній орловській породі, яка з кожним роком збільшується в розмірах завдяки видатним іподромним і заводським успіхам своїх синів, онуків і правнуків.

З цього часу завод і надалі працює з лініями Отбоя, Пілота, Ветра, Воїна, та новими для заводу лініями Пролива, Ісполнительного, Барчука. Представники цих ліній залишили потомство, поповнювали власний основний склад і використовувалися в інших кінних заводах.

Пострадянський період також відзначився появою цінних представників породи, рекордистів, чемпіонів та відтворним складом. Слід відзначити Абатура (Біполяр – Арабіка), лінії Ісполнительного, який з 1995 по 2005 роки використовувався як плідник в Дібрівському та Запорізькому кінних заводах, іподромного бійця Поступка 2.06,8 (Причал – Порфіра), за яким перші місця у більш ніж 50-ти традиційних призах, Афоризма – 2.02,1; 3.11,8; 4.25,1; 1994 р.н. (Фагот – Арабіка) вже лінії Піона, на рахунку якого 21 перемога у традиційних призах, серед знаменних перемог – перше місце у призі «Піона» 2003 року на Московському іподромі, найжвавіший орловський рисак 2000 року на пострадянському періоді, його сина Парнаса – 2.02,6; 2015 р.н. (Афоризм – Подшивка), тричі вінчаного триразового володаря Призу Піона,

Не безслідним залишилося використання жеребця Сокола – 2.08,2; 3.12,9; 2005 р.н. (Композитор – Символіка) продукт «зворотного» кросу Пілот – Отклік, на відміну від класичного дібрівського Отклік – Пілот, від якого отримали видатних рисаків сучасностіЦельсія – 2.07,1; 2014 р.н. (Сокол –

Цариця), Барсу – 2.06,1; 2015 р.н. (Сокол – Баронеса), Живописця – 2.02,8; 2016 р.н. (Сокол – Живописна), Аса – 2.02,8; 2016 р.н. (Сокол – Арабелла).

На сьогоднішній день завод працює з лініями Пілота, Піона та Воїна, генофонд якого справедливо можна вважати «золотом» вітчизняного рисистого кіннозаводства

ЦІЛЬОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НОВОСТВОРЮВАНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РИСИСТОЇ ПОРОДНОЇ ГРУПИ КОНЕЙ

І. В. Ткачова,

доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу селекційно-технологічних досліджень у дрібному тваринництві та конярстві; tkachova_i@i.ua
Інститут тваринництва НААН України

Новостворювану породну групу коней виділено з української популяції російської рисистої породи, що внаслідок тривалої праці селекціонерів у господарствах України, особливостей технології утримання та системи випробувань набула оригінальних фенотипових та генетичних ознак [1]. Перше експедиційне експертне обстеження та апробацію породної групи проведено у 2016 році [2, 3], робота в цьому напрямку триває. Базовими суб'єктами з виведення породної групи є філії ДП «Конярство України» – Дібрівський кінний завод № 62, Запорізький кінний завод № 86 та Лимарівський кінний завод № 62. Призначення і напрям продуктивності новостворюваної породної групи – чистопородне розведення за лініями, схрещування на рівні прилиття крові з американською стандартбредною, французькою рисистою породами та їх помісями. Коней використовують у рисистих призових змаганнях (бігах), драйвінгу, дистанційних пробігах, аматорському спорті, кінному туризмі. Відомо, що висока племінна цінність жеребців-плідників забезпечує високу інтенсивність використання перевагу добору них потомства до відтворювального складу [4, 5]. Разом з тим, процес створення та удосконалення порід невід'ємний від формування структури, як за чоловічими, так і за жіночими представниками. Отже, при створенні будь-якої породи коней маточне поголів'я грає величезну роль [6]. В кожній породі коней кобили здійснили вплив на еволюцію, не менший за видатних жеребців. Зазвичай, видатні кобили стають матерями засновників чоловічих генеалогічних, а також родоначальницями маточних родин і гнізд. Вплив системи добору репродуктивного складу на еволюцію новостворюваної української рисистої породної групи мало вивчений, тому це питання актуальним важливе практичне значення для подальшого удосконалення нового селекційного досягнення.

Метою досліджень було оцінювання репродуктивного складу новостворюваної української рисистої породної групи коней та обґрунтування цільових характеристик для її подальшої селекції.

Об'єктом досліджень був репродуктивний склад новостворюваної української рисистої породної групи, облікований на 01.01.2023 року.